

Obchodujte elektronicky!

Z investování do akcií někteří lidé slušně žijí, jiní si alespoň přivydělají **(CD)**

LADISLAV JERIE

Generace dnešních šedesátníků zažila horské vesnice v Čechách ještě bez elektřiny, potom krystalky a hvízdající elektronkové zpětnovazební přijímače, Radio Luxemburg a Beatles, sovětské radary s analogovými počítači, plnými svítících lamp, ale již s paketovým přenosem dat, Sputnik a Armstrongovo přistání na Měsíci, tranzistory a sálkové počítače, první Amigy a Sinclairy, disketu 5,1/4" palce až po dnešní PDA a videotelefony v kapse.

Počítač dnes ulehčí řízení výroby chemických a nukleárních procesů, z nudné vědy statistiky udělá filmovou show, kterou pochopí i manažer s nižším IQ, účetnictví přetvoří na globálně srozumitelnou disciplínu, komunikující s každým regionálním ředitelem nadnárodní společnosti v různých zemích jeho jazykem a v jeho měně.

Je krásné se probírat obory lidské činnosti a vidět obrovskou světovou knihovnu programového vybavení, knih v elektronické podobě, databank patentů a věděním na serverech univerzit – to vše je dnes přístupné komukoliv a kdekoliv na světě, nikdy se nemůžete s takovým sortimentem nudit, jen často konstatovat: „Vím, že nic nevím.“

Světové burzy 24 hodin denně

Ve vyspělých ekonomikách jsou již stovky let výsledky podnikání nebo již samy podnikatelské záměry hodnoceny cenou akcií, která odráží hodnotu podniku s ohledem na výši jeho zisku, výši jeho vlastněného kapitálu v různých formách, množství a hodnotu vědomostí (know-how) nebo tradic

a zkušeností (good-will). O ceně akcií, potažmo kvalitě podniku rozhodují s maximální možnou mírou demokracie institucionální investoři (banky, jiné podniky, stát) nebo jednotliví občané, nikdo jiný jim nepříkazuje kdy koupit nebo prodat, velmi často jsou informace potřebné k takovému rozhodování součástí již základního vzdělání. (V ČR proto privatizace dopadla tak „tvrdě“ na řadového občana: nejdříve akcie a burza a kuponové knížky a „fondy“, a potom teprve „vzdělávání“.)

Akcionáři tak vlastně rozhodují o tom, který podnik podle dostupných a povinně zveřejňovaných informací dobře hospodaří nebo má progresivní výrobek, a zaslouží si i jiný způsob financování než bankovní úvěr. Každý týden jsou v hlavních světových finančních centrech vydávány akcie nových firem, vstupujících na trh (Initial Public Offering – IPO. www.ipohome.com), vše podle přísných zákonů, garantováno finančními institucemi – underwriteri i státem. Navrhované vstupní ceny jsou spolu s datem uvedení na trh zveřejněny s patřičným předstihem. Akciové burzy například v USA mají tradici stejně starou, jako je země sama, to je více než 200 let. První americká burza v Pittsburgu vznikla jen několik málo let po vyhlášení nezávislosti USA v roce 1776 a burza v New Yorku (dnešní NYSE–New York Stock Exchange www.nyse.com) je jen o několik let mladší.

Slova „akciová společnost“ nebo „akcie“ zmizela naproti tomu u nás na mnoho desítek let ze slovníku řadového občana a novodobá informovanost/neinformovanost mu zprofanovala i privatizaci v novější době. Současné české zákony jsou

postavené na burzovních zákonech a zákonech o akciových společnostech z doby Rakousko-Uherské monarchie (ta lepší část) a novodobých paragrafech „zkušných“ česko-slovenských zákonodárců, které si nezkušení voliči – akcionáři zvolili. Kruh se tak bohužel uzavírá.

Informatika zasahuje

Informatika do obchodování s akciemi zasáhla kdysi v té nejprimitivnější podobě. Místo „kabelové“ koňské pošty to byla doslova páska (tape ticker – telegrafní páska), kterou známe dnes v elektronické podobě některých televizních stanic, ve formě ubíhajícího páska s burzovními informacemi o množství a ceně akcií na pouličním displeji. Burze a železnici vděčí telegraf za své rozšíření v zámoří.

Druhým krokem bylo používání „papírové informatiky“, doslova kilogramů příloh ke světovým deníkům jako New York Times nebo Financial Times, vše jen proto, aby se na jednom řádečku sázbou petit investor dozvěděl cenu „své“ akcie. Informace se šířila v té době již pomocí dalšího „tygra“ informatiky – telefonu. Televize dokonce rezervovala pro světové ekonomické informace zvláštní kanály, jako Bloomberg TV nebo CNBC TV.

Obchodování s akciemi na světě dnes nikdy nekončí. Ranní zprávy televize CNN (evropské vydání) vás informují o výsledcích právě ukončeného burzovního dne v Austrálii a Hongkongu, http://www.bloomberg.com/markets/stock/s/wei_region3.html, potom otevírají evropské burzy quote.bloomberg.com/apps/quote?ticker=UKX:IND a chvíli před jejich ukončením začíná život na burzách v New Yorku, Chicagu nebo Pittsburgu – www.bloomberg.com/markets/stocks/wei.html.

Je těžké se vyznat v té záplavě obchodovaných titulů, informací o vlivech na změny cen, jako jsou užitečná hodnota výrobku, velikost trhu, osobní vlastnosti a úspěšnost managementu, veřejné mínění a válečné konflikty, soudní spory o patenty, „vnitřní“ obchodování, mergery a mnoho dalších?

A zase to byla informatika, která přinesla řešení: Specializované webové stránky tyhle informace sbírají a za reklamu nebo zdarma je šíří rychlostí světla a Českého Telecomu až na váš počítač. Informace, které chce investor vědět, včetně ekonomických detailů jako poměr ceny akcie k zisku (P/E), grafů o ceně a množství akcií i 5 let zpět, přehledně a rychle najde investor včetně informací o tom, kdy a kolik akcií společnosti Microsoft (MSFT) má záměr prodat pan Gates, protože zveřejnění takového byt jen záměru mu ukládá zákon. Webová stránka investorovi nabídne i statistické funkce, které ke grafu kursu akcií přidávají například barevné křivky „Bollinger bands“, zobrazující aritmetické odchylky od průměru, takové „mantine-

ly“, mezi nimiž se s největší možnou pravděpodobností cena akcie bude pohybovat.

Stejná webová stránka mu nabídne i nejčerstvější informace z tisku o daném podniku v momentě, kdy na tiskové konferenci mluvčí tuto zprávu oznamuje: pozor, podnik má problémy s patentovými právy, prohraný spor může výrazně ovlivnit jeho zisky, protože bude muset zaplatit pokutu. A bude-li investor chtít, toto upozornění mu server zašle jako e-mail či SMS na mobil na jachtě.

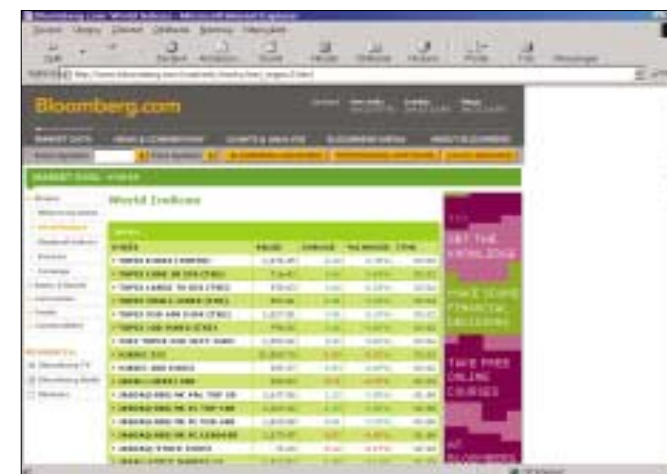
Elektronické burzy

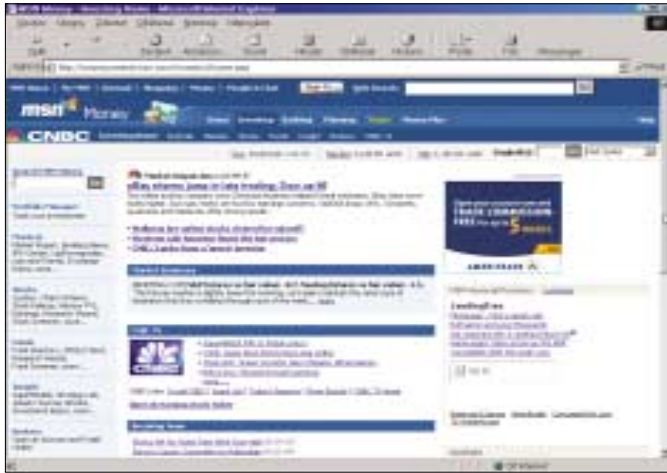
Tohle všechno a mnohem víc je teď otázkou kliknutí na požadovaný odkaz, namísto pročítání kilogramů novin a třídění informací, a potom teprve jejich využívání. Není divu, že zmíněné deníky se po 100 letech vzdaly přílohy s burzovními kursy a že i samotné burzy zažily svůj přerod díky informatice. Burza NASDAQ nasdaq.com byla elektronická od svého vzniku, a díky tomu finanční hodnota obchodů předčila burzu-staženku NYSE. Ale i ta bude pouze elektronická velmi brzy. Obrázek křičícího makléře je i v Hongkongu přežitek, stejný jako moveovka v době GPRS. Webové servery jako: moneycentral.msn.com/investor/home.asp, money.netscape.cnn.com/default.jsp, finance.yahoo.com, www.nasdaq.com, money.cnn.com, smartmoney.com vědí o každém „šustnutí“ na světových burzách, je to obrovské množství statistických titulů (a teď přepněte na

některý webový portál s českými akciemi, na jednom z nich je možné najít i 30 titulů!).

Potom, co vyberete akcie, které budou mít vámi zvolené parametry (například stálý, nepřerušovaný růst, velký trh pro výrobky, pan Tio-Fio, generální ředitel není alkoholik.), je můžete „uložit / koupit“ do nabídnutého prázdného portfolia. A to většinou po krátké registraci, proč ne s „alias“ jmény a adresami, jen ta e-mailová by měla být skutečná, i když taková, kterou jste obětovali pro spamy. Portfolio bude svoji hodnotu zvětšovat nebo zmenšovat v závislosti na tom, jak šťastnou jste měli při výběru ruku, zaujme vás svým chováním a přinutí hledat odpovědi na zajímavé otázky. Dokážete-li najít odpovědi, odměnou se může stát nejen skutečné a rostoucí portfolio, s růstem i několiknásobně převyšujícím současnou úrokovou míru v bankách, ale i krásný příklad užité ekonomie, matematické statistiky, logiky a mnoha dalších oborů. A všechno barevné, veselé, a někdy i s filmem a zvukem. A tomu se říká daytrading, nejen protože vám při tom může uběhnout celý den. Podívejte se na tyto webové stránky: money.cnn.com/markets/us_gainers.nasdaq.html a uvidíte, o kolik procent denně mohou změnit svoji cenu některé akcie.

A když nechcete přemýšlet, lidská genialita šla dál a vymyslela produkty z oboru Neural Networks nebo Automatic Investing, které nastavíte jako parametry na CNC stroji, a jdete si uvařit kávu.

kem. Uvidíte, že i středoškolač má dost vědomostí, aby systému porozuměl a zdarma jej vyzkoušel.

Asi 10 milionů Američanů obchoduje s akcemi a používá při tom internet. Pro velkou část z nich je to hlavní příjem, někteří z nich si tak zlepšují cash-flow svých firem. V USA je vůbec zvykem, že úspory nebo zisky jsou ukládány ne přímo do bank, ale do portfolií, do finančních produktů jako jsou např. obligace, devizy, akcie, zlato (za posledních 12 měsíců zvýšilo svou hodnotu o 30 %), a tak při poklesu jedné položky portfolia jeho hodnotu udrží nebo i zvětší druhá. Denně změní vlastníky desítky milionů akcií v hodnotě stovek miliard dolarů. Jen na burzách NYSE a NASDAQ nastává denně pohyb v tisících titulů. Velká část investorů používá makléřské služby pomocí webových stránek. Funguje to tak, že kliknutím si objednáte na webových stránkách informace o akciích a čekáte, až se vám nabídka objeví ve tvaru stránky s informacemi, jako je aktuální cena, včerejší cena při uzavření burzy, celkové množství nabízených akcií, poměr ceny akcie k zisku, výše dividendy. Poté zadáte svoji objednávku spolu s heslem a opět potvrdíte, znovu čekáte na další stránku. Jakmile zašlete objednávku, čekáte cca několik minut na e-mail, potvrzující, že váš obchod byl uskutečněn.

Noví lidé

Nyní se však objevil nový typ makléřů, který připoutává stále větší pozornost. Říká se jim ak-

tivní makléři. S nimi přicházejí možnosti jako plynulé plnění objednávek, jejich okamžité potvrzení, data I. a II. úrovně z burzy, přímý přístup k centrálnímu systému burzy (ECN) a dalším údajům. Tito makléři, kteří se dříve věnovali jen několika obchodům z kategorie day-traders, ráno nakoupili akcie a večer je prodali (nebo tuto činnost opakovali i několikrát za den nebo za hodinu), hledají teď svoje zákazníky mezi 10 miliony těch, kteří investují po internetu. Vznikly makléřské společnosti, jako Global Net Trader a Tradescape, kromě toho posílily a modifikovaly svoje zaměření například Instinet/Datek či E-Trade. Průkopnická společnost v oboru daytrading, Cybertrader, www.cybertrader.com byla prodána velké makléřské společnosti Charles Schwab za 488 milionů dolarů. Gigantický japonský investiční fond Softbank, s podíly ve společnostech E-Trade a Tradescape, uvažuje o jejich spojení pod svoji kontrolou.

Presvědčí makléřské firmy z oboru daytradingu všechny ty, kteří používají svoje tradiční portofolia, aby si nové služby vyzkoušeli? Otázka může znít také tak, zda se vyplatí automobil s perfektním pérováním, nejmodernějším motorem a klimatizací. Ano, Škoda Favorit vás do práce doveze také. Ale plně vybavený Mercedes s nejmodernějším úsporným a tichým motorem a klimatizací způsobí, že vaše cesta do práce bude mnohem radostnější a zcela určitě i bezpečnější.

Cybertrader

Obdobně dopadne porovnání například služeb společnosti Cybertrader. Vyzkoušejte si demoverze jejich programů a uvidíte sami, kolik překvapení a nadšení vám přinese „turbo“ obchodování s takovým programovým vybavením. Data Level I. a Level II. – první a druhé úrovně – se mění před očima, stejně jako na obrazkách profesionálních makléřů, a nechají vás pocítit tep burzy s jeho bohatostí změn trhů v každém okamžiku. Kdo asi byl ten, který v této vteřině koupil 40 000 akcií společnosti Microsoft? Proč se najednou čtyřnásobně zvětšil počet těch, jež prodávají akcie firmy Ford? A znamená náhlý pokles křivky grafu na vaší obrazovce začátek trvalého trendu? Máte si teď akcie ponechat, nebo počkat, až se jich zbaví všichni ostatní a jejich cena začne znovu stoupat?

Ale buďte připraveni: úplné makléřské platformy, jako je například Cybertrader, jsou pokročilé v zobrazování získaných informací a reagují na každý váš příkaz přesně a okamžitě. Jestliže předpokládáte, že tyto programy jsou doplněny výukovými lekcemi, které vás postupně uvedou do problematiky, máte pravdu. Literatura společnosti Cybertrader vám doporučí, jak účelně použít demoverzi programu v nejméně týdenním simulovaném provozu, dříve, než začnete používat „živou“ verzi se skutečnými daty a riziky. V případě, že nechcete ztrácet tolik času, existuje i „odlehčená“ verze. Ten, kdo jednou vyzkouší „turbo“ daytra-

ding zjistí, že se tato činnost může velmi rychle stát návykovou, zvláště tehdy, když obchodování před otevřením a po uzavření burzy může být velmi výhodnou alternativou k večernímu programu televize. A přesně s tím tyto moderní makléřské společnosti počítají...

Rozdíly v obchodování

Čím se liší aktivní obchodníci (active-trade brokers) od svých protějšků, obchodníků pomalejších, používajících internetové stránky? Dělí je velké rozdíly v systému, jaký používají. Ty jsou v typu a funkci programového vybavení.

Proč je program aktivního makléře rychlejší? Podívejme se nejdříve na známou metodu obchodování: chcete-li nabídku od makléře, jako je Scottrade, kliknete na jejich webové stránce na symbol akcie, dotaz z vašeho počítače putuje svými cestami do sítě internetu, až se dostane do počítače vašeho makléře. Makléřův server vyhledá potřebná data, vytvoří z nich webovou stránku a po internetu ji pošle zpět k vám. Zpoždění nastává při vytváření webové stránky a jejím zasílání, s hustotou provozu internetu a čekáním na zpracování tisíců jiných dotazů na serveru makléře.

A aktivní makléř? Při spuštění vašeho počítače máte program pro zpracování dat stále spuštěný, pouze data zasílaná z makléřova serveru se plynule zpracovávají a jejich zobrazení se mění před vašimi očima. Není divu, že na tohle počítač musí mít svoje parametry, aby jej zasílaná data nezahltla. Počítač musí provést v každém okamžiku miliony operací v reálném čase, aby zobrazené údaje byly přesné a aktuální. Váš počítač tyto operace provede a zobrazí mnohem rychleji než server makléře, protože kromě jiného není zahlcen spoustou dotazů od jiných zákazníků. Jediné údaje, které k vám přicházejí po internetu, jsou data z burzy. A to znamená minimum v porovnání s množstvím dat, potřebných k vybudování webové stránky. Je-li vyžadováno rychlé plnění vašich příkazů k nákupu nebo prodeji vašich akcií, potřebujete přímý přístup na burzu. To je holý fakt.

Při používání služeb makléře s pomocí webových stránek váš příkaz putuje na server makléře. Tam je nasměrován k přímému účastníkovi burzy (MM – market maker). Tento prostředník aktivně

kupuje akcie a vytváří zisk z rozdílu nabídkové a poptávkové ceny. Jeho činnost dává trhu potřebnou likviditu, ale může to také způsobovat zpoždění. A během těchto zpoždění ceny, zvláště u citlivých titulů, podléhají rychlým změnám ve váš neprospekch. Aktivní makléři oproti tomu šetří čas a peníze tím, že umožňují přímé provádění příkazů. Chcete například koupit 200 akcií General Electric. Váš příkaz po internetu putuje na server vašeho makléře, ale místo přesměrování na server účastníka burzy (MM) putuje přímo na centrální počítač burzy, té, která nabízí nejlepší cenu v daném okamžiku. Tento přímý přístup umožní získávat body na aktuálním rozdílu cen. Ale hlavní přínos může být v době před otevřením burzy a po jejím uzavření. V té chvíli může dojít pro malou likviditu k velkému rozdílu v cenách. Teoreticky můžete koupit akcie za nízkou cenu na centrálním počítači (ECN) jedné burzy a prodat je za mnohem vyšší cenu na jiném.

Data různých úrovní

LEVEL I. quotes – nabídková data první úrovně. S těmito daty získáte nabídkovou a poptávkovou cenu v reálném čase, stejně jako údaje o poptávaném množství. Nepotřebujete žádný příkaz k aktualizaci webové stránky na vašem prohlížeči, ani jej nemusíte znovu a znovu opakovat. Data, která se k vám dostávají, účtují při obchodování aktivní makléři minimálním poplatkem, v simulovaném režimu jsou zdarma (jsou to vlastně skutečná data ze záznamu, opožděná o 24 hodin).

LEVEL II. quotes – nabídková data druhé úrovně. Kliknete na symbol Microsoft a nezobrazí se vám jen aktuální cena, ale i seznam všech příkazů k prodeji nebo koupi, seřazený podle ceny a množství a odkud jsou. To vám kromě přehledu o celém spektru příkazů pomůže vytvořit si představu o pohybu burzy v nejbližším okamžiku.

Mnoho makléřů, používajících webové stránky, vám až na konci celého dne umožní zobrazit aktuální hodnotu vašeho portfolia. Ale aktivní makléři a jejich software umožní vidět výsledky vašeho obchodování průběžně, opravdu „čistý“ zisk, po zaúčtování všech případných ztrát a poplatků za zprostředkování a za data z burzy. Mezi „turbo“ makléři vyniká společnost Cybertrader,

a to po zásluze. Společnost nabízí jak jednodušší softwarovou platformu Cyber-X, tak i úplnou platformu CybertraderPro, která zaplní celou vaši obrazovku a vypadá jako řídicí systém NORAD (americký systém strategické obrany). Navíc svůj produkt doplnila systémem burzovního zpravodajství, internetových výukových lekcí a partnerských školicích programů, demoverzí a příruček. Philip Barber, zakladatel společnosti, původem Ir, pracoval kromě jiného i na projektech umělé inteligence pro britské ministerstvo obrany. Později tuto technologii uplatnil ve finančnictví. Zmínka o NORADu není tedy přehnaná. Spuštění systému Cybertrader je překvapivě jednoduché. Deset i více oken plných informací zobrazí zpracovaná data ve stálém pohybu, včetně on-line chatu s osobním poradcem, možnosti obchodování s opcemi a margin-trading. Cybertrader proto doporučuje pro skutečné obchodování dobrý počítač, s velkou operační pamětí, rychlým a bezpečným připojením. Klienty si Cybertrader vybírá z těch solventních a důvěryhodných. Ti mohou kromě jiných výhod a funkcí využít i funkce analytické, jako například Cyberquant, který vybere pro uvažované obchodování akcie se zadanými parametry, jako třeba pouze společností s velkou klientelou a vzrůstem ceny akcií minimálně o 10 % od začátku burzovního dne.

Obchodování s akcemi na zahraničních burzách dnes může být bezpečné, protože umožní obchodovat z vašeho počítače, s prostředky na vašem kontě u významného finančního ústavu v USA, s vklady ze zákona pojištěnými, které si snadno založíte a jako fyzická osoba nepotřebujete ani svolení ministerstva financí. Bez větších školení nebo zkušeností můžete dosahovat příjemného výnosu svých investic. Pokud takto bude investovat vámi založený investiční fond, je zisk, tak jako u jednotlivce, zdaněn v USA 0 % (pokud se zavázete zisk v USA neinvestovat), a v ČR od 1. 1. 2004 pouze 5 %.

Znáte lepší cestu k získání podnikatelského kapitálu nebo zhodnocení svých investic? Nebo k podnikání vůbec? Vaše výrobní prostředky mohou mít hodnotu dobrého počítače, paušálního připojení na internet a vašeho času. A někteří v ČR již takto úspěšně podnikají.

4 0108/FEL □

